

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode: 12:00 uur d.d. 9 juni – 11:30 uur d.d. 10 juni

5.1.2e Directie Communicatie Vragen? Mail naar 5.1.2e @minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan Covid-19 Nederlanders ziek door Covid-19 	<ul style="list-style-type: none"> Familie en vrienden van getroffen LHV & NHG Nederlandse Cystic Fibrosis Stichting 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici

Samenvatting en karakterisering van de berichtgeving

- Het advies van de gezondheidsraad en het daaropvolgende besluit van het kabinet om kwetsbare 12 t/m 17-jarigen te vaccineren wordt snel door de media opgepakt. Uit de koppen van de nieuwsberichten wordt de kern van het nieuws ook gelijk duidelijk. Zo kopt NOS 'Kinderen uit risicogroepen krijgen coronaprik'. Ook de onderbouwing van het besluit komt terug in de media. De reacties vanuit het zorgveld zijn positief. Zo stellen onder andere de LHV en het NHG 'blij' te zijn met het nieuws. Zij benadrukken wel dat er "een realistische planning" moet komen. Ook wordt er door de media direct vooruitgekeken naar het volgende advies: het vaccineren van gezonde niet-kwetsbare 12 t/m 17-jarigen. Zo stelt Trouw dat vaccineren van deze groep 'complex' is gezien de afweging moet worden gemaakt of het in het belang van het kind of voor het indammen van het virus is. Kinderarts Patricia Bruijning is het hiermee eens en stelt dat het nog 'te vroeg' is om over vaccinatie voor kinderen zonder medisch risico te praten gezien er nog niet voldoende data is over de werking en veiligheid van de vaccins. Uit onderzoek van I&O Research blijkt dat er onder Nederlanders wel animo is voor het vaccineren van niet-kwetsbare in deze leeftijdsgroep. Zo vindt 59% dat ook deze groep gevaccineerd moet worden. Ouders die hun kinderen niet willen laten vaccineren, wijzen erop dat kinderen minder risico lopen op ernstige covid dan volwassenen en maken zich zorgen over mogelijke bijwerkingen van het vaccin voor hun kinderen.
- De kranten blikken terug op het kritische verantwoordingsdebat in de Tweede Kamer en benadrukken dat corona geen excuus is voor de 'financiële rommel' (NRC). Trouw beschrijft dat de 'echte graat in de keel', de mondkapjesdeal met Van Lienden, was. In het hoofdredactioneel commentaar van het NRC wordt benadrukt dat de verantwoordelijkheid voor de deal met Van Lienden ook bij VWS ligt. Het zou 'te makkelijk' zijn de verantwoordelijkheid alleen bij Van Lienden neer te leggen.
- Hoeveel huisartsen de tweede AstraZeneca-vaccinatie naar voren hebben geschoven, kan de LHV niet zeggen. Voor regio's waar men al (bijna) aan de beurt was voor de tweede vaccinatie veranderde het intervalbesluit niets. Andere huisartsen - met name in Utrecht, Limburg, Gelderland en Zuid-Holland - kunnen in principe vele weken eerder prikken. Toch doet lang niet elke huisarts dat, zegt de LHV. 'Die krijgen het niet voor elkaar. Bijvoorbeeld omdat de tweede prik juist om de vakanties van de medewerkers heen was gepland.' Maar er zijn genoeg praktijken die het wel lukt, zegt de woordvoerder. 'Die waren juist blij dat zij voor de zomervakantie iedereen konden prikken.
- Ten slotte blikken media vooruit op de zomer. Naarmate er steeds meer landen 'op geel' komen te staan bespreken media waar Nederlanders op vakantie rekening mee moeten houden. Daarnaast melden meerdere media dat volgens 'Haagse Bronnen' of 'ingewijden' het kabinet een zomer met festivals zonder anderhalve meter afstand en mondkapjes overweegt. Daarvoor zou je wel voor binnenkomst een negatieve test of vaccinatiebewijs moeten kunnen laten zien.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)

-

Informatiebehoefte

- Hoeveel huisartsen de tweede AstraZeneca-vaccinatie naar voren hebben geschoven, kan de Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV) niet zeggen. 'Het is een gemengd beeld', zegt een woordvoerder tegen de Volkskrant. Voor regio's waar men al (bijna) aan de beurt was voor de tweede vaccinatie veranderde het intervalbesluit niets. Andere huisartsen - met name in Utrecht, Limburg, Gelderland en Zuid-Holland - kunnen in principe vele weken eerder prikken. Toch doet lang niet elke huisarts dat, zegt de LHV. 'Die krijgen het niet voor elkaar. Bijvoorbeeld omdat de tweede prik juist om de vakanties van de medewerkers heen was gepland.' Maar er zijn genoeg praktijken die het wel lukt, zegt de woordvoerder. 'Die waren juist blij dat zij voor de zomervakantie iedereen konden prikken.
- Volgens GGD-locaties zorgt het stempelen van het 'gele boekje' voor lange rijen waardoor extra personeel moest komen om de rij weg te werken.
- Het NRC meldt dat je mondeling mag verklaren dat je corona hebt gehad en daarom maar 1 prik hoeft te hebben voor een volledig vaccinatiebewijs tot er een 'fraudebestendig vaccinatiebewijs' voorhanden is. GGD's rekenen erop dat mensen verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen gezondheid, zegt een woordvoerder van de koepelorganisatie. 'We gaan er niet van uit dat ze misbruik maken, enkel om te kunnen reizen met zo min mogelijk prikken.'
- In de Utrechtse gemeenteraad wordt gesproken over een oplossing voor mensen die in het ziekenhuis worden gevaccineerd en een stempel in hun gele boekje willen. Het ziekenhuis biedt zo'n stempel niet aan, meldt RTV Utrecht. Dat is oneerlijk voor mensen die zich daar moeten laten vaccineren stellen acht partijen in de gemeenteraad.
- Via de corporate kanalen van VWS veel vragen over vaccinatie. Zo stelt men de vraag of je je nog aan de maatregelen moet houden en je moet laten testen als je volledig gevaccineerd bent en, zo ja wat het voor nut heeft als je dit

allemaal nog steeds moet? Ook vraagt men 'wanneer jaar x aan de beurt is?'. Ten slotte ook vragen als 'is het vaccineren van zwangere vrouwen nu wel echt veilig?'

- Via de social mediakanalen van minister De Jonge vragen vanuit mensen die AstraZeneca hebben gekregen maar nu een tweede prik van Pfizer willen.

Buitenland

- **Intensivist Jeroen Schouten en infectioloog Denise Telgt van het Radboudumc** hebben de leiding van het uitgezonden landelijke team van verpleegkundigen, artsen en technici naar Suriname en beschrijven de situatie in Suriname. Er is een totale lockdown, niemand mag zelfs maar de straat op. Het zijn geen Indiase toestanden waarbij mensen als vliegen doodgaan. Maar op een land met 600.000 inwoners hebben gaat het om acht à tien personen per dag die overlijden. Dat staat gelijk aan 250 doden per dag in Nederland. Vooral door de veel besmettelijkere Braziliaanse variant is het ineens heel hard gegaan. In Suriname werden, zoals op meer plekken in de wereld, ineens ook de afstandsregels minder goed nageleefd."
- [AD](#) stelt de vraag hoe veilig het reizen door Europa deze zomer is en waar reizigers rekening mee moeten.
- [Trouw](#) publiceert een 'hulpgids voor de onwetende vakantieganger'.
- [Volkskrant](#) stelt dat er nog 'veel onduidelijk' is over het Europees digitaal covidcertificaat en beantwoordt de volgende vragen: Welke app wordt hiervoor gebruikt?; Hoe fungeert de app als een digitaal certificaat?; Vanwaar de verschillen tussen EU-lidstaten?; En zal alles klaar zijn op de beloofde datum, 1 juli?

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

-

Betekenisgeving

- Uit onderzoek van I&O Research, onder 2004 Nederlanders, blijkt dat bijna 90% van de Nederlanders zich verheugt op de tijd 'na corona'. De ondervraagden kijken er het meest naar uit dat ze geen mondkapje meer hoeven te dragen. Andere veranderingen waar de Nederlanders zich op verheugen zijn op vakantie gaan naar het buitenland, anderen weer kunnen aanraken of knuffelen en naar een restaurant gaan. Verder zegt de helft van de ondervraagden het na corona fijn te vinden "niet meer steeds bij alles na te moeten denken" en 43% is blij dat er dan geen anderhalve meter afstand meer hoeft worden gehouden. Jongeren tot 25 jaar verlangen extra naar een concert, festival of theaterbezoek.
- **D66-raadslid Fonda Sahla** (Den Haag) pleit voor een vaccinatiebus om het aantal gevaccineerden in kwetsbare wijken in Den Haag te verhogen. "Als we niets doen ontstaat er een virusreservoir waar constant nieuwe varianten van het virus opspelen, waardoor bijvoorbeeld scholen weer de deuren moeten sluiten", stelt Sahla.
- **Trouw-columnist Babah Tarawally** vindt het belangrijk om ook naar tegenstanders van vaccinatie te luisteren en ze niet meteen als 'gekken' weg te zetten omdat we niet kunnen stellen dat alle argumenten onwaar zijn zolang we geen tegenbewijzen hebben aldus Tarawally: "daarom zijn hun zorgen de onze." Tarawally zegt dat het wel of niet laten inspuiten symbool staat voor de vraag of dit land het beste met mij voor heeft? Het antwoord van Tarawally daarop is: 'ja'. Deze overweging staat los van de ethische en medische noodzaak om besmetting te voorkomen en mijn naasten te beschermen.
- **Emiritus hoogleraar en oud-voorzitter van het CBG Bert Leufkens** vindt het schrappen van de AstraZeneca- en Janssen-vaccins uit de vaccinatiecampagne te voorbarig. Volgens Leufkens kennen we van de vaccins van Moderna en Pfizer ook nog niet alle bijwerkingen. Daarnaast kan de 'luxepositie' waarin Nederland momenteel verkeert 'morgen weer voorbij zijn' door de kwetsbare en onberekenbare productiecapaciteit en levering van vaccins. Het grootste bezwaar is volgens Leufkens echter 'de schijn die wordt gewekt dat het nationale belang prevaleert in een tijd van een ongekend ernstige pandemie'. Volgens Leufkens is er namelijk maar één prioriteit: het vaccineren van zo veel mogelijk mensen.
- **Directeur ministerie van Volksgezondheid in Suriname Rakesh Sukul** is 'vreselijk blij' met de vaccins uit Nederland. Het is voor Sukul geen drempel om mensen jongeren dan 60 jaar AstraZeneca te geven. Hij begrijpt dat Nederland dat niet doet omdat ze die 'luxe' hebben, maar als je die niet hebt moet je kijken wat er toepasbaar is.
- **Professor Tobias Rinke de Wit** pleit voor steun aan het COVAX-programma en waarschuwt voor de gevolgen als de Afrikaanse bevolking niet wordt gevaccineerd. Zo stelt hij dat de virusmutanten die in Afrika kunnen ontstaan, als gevolg van een gebrek aan vaccinatie, 'als een boemerang' hun weg kunnen vinden naar Nederland en andere landen.
- Volgens De Telegraaf moet er nog 'heel wat water door de Rijn stromen' voordat alle Nederlanders door Europa kunnen reizen met het digitale coronacertificaat. Zo stelt de krant dat er nog 'honderdduizenden vaccinaties missen in de systemen waaruit de reispas put' en moeten kinderen vaak toch nog testen, vooraf of in de doorreislanden. Vooral het ontbreken van prikgegevens is volgens de krant 'opvallend'.

Deltavariant

- Aanhoudende aandacht voor de deltavariant van het virus. Volkskrant schrijft vandaag dat, terwijl de nood omtrent de deltavariant variant in het Verenigd Koninkrijk hoog is, 'anderen' twijfelen of dit wel klopt. Zo is de sterfte aan corona in het Verenigd Koninkrijk een van de laagste in Europa en ligt het aantal besmettingen per hoofd van de bevolking lager dan in Nederland. Het zou volgens de krant zo kunnen zijn dat de verhoogde besmettelijkheid van de deltavariant deels schijn is. Zo'n zelfde discussie gaat volgens de krant over de vraag of de variant mensen ernstiger ziek maakt. Ten slotte waren er zorgen over de werking van de vaccins. Uit veldonderzoeken blijkt dat de vaccins minder vat lijken te hebben op deze variant, omdat vooral één dosis van de vaccins van Pfizer of AstraZeneca 'bescheiden' tot 'substantieel' minder

beschermt tegen de Deltavariant dan tegen de meer 'klassieke' coronavirussen. Bij volledige vaccinatie is het verlies aan bescherming 'minimaal'.

- **Viroloog Ab Osterhaus** stelt aan tafel bij talkshow Op 1 dat de bescherming van de vaccins tegen deze varianten 'redelijk goed is'. In de toekomst is dit volgens Osterhaus iets waar rekening mee moet worden gehouden. Het is belangrijk dat het vaccinatie tempo hoog blijft. "Ik denk dat we de vaccinatie echt moeten doorzetten en dat alle jonge mensen ook gevaccineerd worden", aldus Osterhaus. "Als we allemaal gevaccineerd zijn gaat er aankomende winter niet veel gebeuren, maar als er groepen zijn die vrij bewegen en niet gevaccineerd zijn: dan houd ik mijn hart vast."
- **D66-Kamerlid Jan Paternotte** herhaalde aan tafel bij talkshow Op 1 zijn oproep tot een vliegverbod voor landen waar de Deltavariant nadrukkelijk aanwezig is. "We zijn flink op stoom met vaccineren, maar we zijn er nog niet. Daarom moeten we proberen zo'n veel besmettelijkere variant echt af te remmen."

Vaccinatiecampagne – vaccineren van kinderen

- Media nemen het advies van de gezondheidsraad en het daaropvolgende besluit van het kabinet om kinderen met een medisch risico in de leeftijdsgroep van 12 t/m 17 jaar te vaccineren over. Uit de koppen van de nieuwsberichten wordt de kern van het nieuws gelijk duidelijk. Zo kopt NOS 'Kinderen uit risicogroepen krijgen coronaprik' en RTL 'Kabinet gaat kinderen boven de 12 met medisch risico vaccineren tegen corona'. De onderbouwing van het besluit komt ook terug in de media. Daarnaast wordt vooruitgekeken naar de stap hierna, het vaccineren van niet-kwetsbare 12 tot en met 17-jarigen. AD, NRC en Trouw halen vanochtend de woorden van Gezondheidsraad-voorzitter Bart-Jan Kullberg aan die stelt dat die beslissing een 'bredere medische, epidemiologische, ethische en juridische afweging' vergt, omdat deze kinderen zelf doorgaans amper risico lopen bij een besmetting. Trouw stelt dat het vaccineren van deze groep 'complex' is gezien de afweging moet worden gemaakt of het in het belang van het kind of voor het indammen van het virus is.
- De reacties vanuit het zorgveld zijn positief. Zo stellen onder andere **de Landelijke Huisartsen Vereniging, het Nederlands Huisartsen Genootschap**, en de **Nederlandse Cystic Fibrosis Stichting** 'blij' te zijn met het nieuws. De LHV en NHG benadrukken wel dat er "een realistische planning" moet komen. Enkele stakeholders, waaronder de groep #Vergeetonsniethugo, hopen dat na het volgende advies van de Gezondheidsraad, het advies wordt uitgebreid om alle kinderen tussen de 12 en 18 jaar te vaccineren.
- Medisch-experts reageren eveneens positief op het nieuws. **Kinderarts-immunoloog Emmeline Budding** benadrukt dat vaccinatie voor kinderen met een medische aandoening 'belangrijk' is zodat ook zij niet langer in angst van een besmetting hoeven te zitten. **Kinderarts Patricia Bruijning** is eveneens positief, maar herhaalt haar eerdere standpunt dat het nog 'te vroeg' is om over vaccinatie voor kinderen zonder medisch risico te praten, vanwege nog 'onvoldoende data' over de werking en veiligheid van de vaccins.
- Ook reacties vanuit de politiek. **D66-Kamerlid Jan Paternotte**: "Mooi! Vorige week nam Tweede Kamer al voorste D66 aan: biedt chronisch zieken vanaf 12 jaar zo snel mogelijk kans op vaccinatie. Velen zitten al ruim jaar bijna altijd thuis vanwege het virus. Niet langer treuzelen nu dus! #vergeetonsniethugo." **GroenLinks-Kamerlid Lisa Westerveld**: "Dit lijkt me een enorme opluchting voor kinderen en families die al maanden in thuisisolatie zitten. Wat fijn dat zij nu ook een prik kunnen halen."
- Op social media zijn de reacties wisselend. Een grote groep is blij met het besluit en wil zelfs verder gaan: vaccinaties voor gezonde kinderen en/of vaccinaties voor kinderen onder de 12 jaar. Dat de Gezondheidsraad nu weer "terug naar de tekentafel" gaat voor een advies met betrekking tot gezonde kinderen, roept wel ergernis en vragen op. Een andere groep noemt het dan ook "knettergek", "zorgwekkend", en "misdadig" om kinderen, die "totaal niet ziek worden" van het virus daartegen in te enten. Daarnaast een kleinere groep die specifiek tegen het besluit is uit vrees voor de langetermijneffecten.
- Uit onderzoek van I&O Research blijkt dat 59% vindt dat ook gezonde minderjarigen van 12 tot en met 17 jaar moeten worden gevaccineerd. Mensen zonder thuiswonende kinderen zijn daar positiever over dan mensen die wel kinderen thuis hebben. Met name in de oudste groep van de 16-en 17-jarigen overwegen ouders dit te doen. In deze categorie zou 54% 'zeker' meewerken en 13% 'waarschijnlijk'. Verder blijkt dat hoe jonger het kind, hoe lager de vaccinatiebereidheid van hun ouders. Ouders die hun kinderen niet willen laten vaccineren, wijzen erop dat kinderen minder risico lopen op ernstige covid dan volwassenen en maken zich zorgen over mogelijke bijwerkingen van het vaccin voor hun kinderen.

Terugblik 'verantwoordingsdebat'

- De kranten blikken terug op het verantwoordingsdebat in de Tweede Kamer gisteren waarbij de algehele conclusie wordt getrokken dat 'zelfs corona geen excuus voor deze financiële rommel is' (NRC). De krant beschrijft dat er van 'de loyale wijze' waarop de kamer het kabinet tijdens de crisistijd het 'voordeel van de twijfel' gaf, woensdag weinig meer over was. Corona mocht geen vrijbrief zijn voor 'slechte administratie'. En ook Trouw beschrijft de 'harde woorden' die in de kamer vielen over de 'gaten in de verantwoording'. Waarbij de krant de echte 'graat in de keel', de mondkapjesdeal met Van Lienden, noemde. In het hoofdredactioneel commentaar van het NRC wordt benadrukt dat de verantwoordelijkheid voor de deal met Van Lienden ook bij VWS ligt. Het zou 'te makkelijk' zijn de verantwoordelijkheid alleen bij Van Lienden neer te leggen. De krant suggereert dat VWS ruimte heeft laten ontstaan voor 'profiteurs' en concludeert dat VWS zich onder druk liet zetten door Van Lienden 'uit angst voor negatieve publiciteit'. Ze hoopt dat het onderzoek 'meer blootlegt van de diepere problemen bij VWS'.